

De baas spelen

Zondag 29 maart, Christus Triumfatorkerk, zesde zondag van de veertigdagentijd

Voorganger ds. Jaap van den Akker

Lezingen: Lucas 23:1-7 en 13-25

Meteen om 10 uur lopen de kinderen door de kerk met hun Palmpasenstokken, ondertussen zingen we [Hosanna, Hosanna - Elly en Rikkert](#). Daarna vertrekken de kinderen naar WZH Bezuidenhout.

KOMEN

- Welkom en mededelingen
- Lied: 'Een mens te zijn op aarde' (Lied 538: 1 en 2)
- Moment van Stilte
- Bemoediging en groet
- Psalm van de zondag: we zingen Lied 118: 1 en 6
- Kyriegebed
- Veertigdagenlied 'Met de boom des levens' (Lied 547: 1, 2 en 3)

WOORD

- Gebed
- Veertigdagenproject
- Projectlied: 'Met deze verhalen gaan wij richting Pasen'
- Lezing: Lucas 23:1-7 en 23:13-25
- Lied: 'Jezus om uw lijden groot' (Lied 558: 1, 6, 7 en 9)
- Preek

Als je aan kinderen vraagt wat ze later willen worden, dan is het naast profvoetballer of reality-ster of youtuber ook nog best vaak: koning of president.

Het lijkt zo'n mooi vooruitzicht. De baas zijn. Zelf de regels kunnen bepalen. Zeker als je nog kind bent. Dat je zelfs kunt beslissen hoe laat je naar bed gaat, welke televisieprogramma's je mag bekijken en hoeveel snoepjes je uit de snoeptrommel mag pakken. En dat er dan allemaal mensen om je heen zijn die alles doen wat je zegt.

De baas zijn – dat klinkt als een soort paradijs. Jij mag alles, je krijgt alles en je personeel zorgt dat het op het juiste moment voor je klaar staat.

Er zijn presidenten die hun presidentschap zo invullen – tot op de dag van vandaag. Er komt er nu vast één bij u boven.

Maar toch: meestal is het niet een onverdeeld genoegen om de baas te zijn te zijn.

Je zou maar burgemeester van Westerwolde zijn, de gemeente waar ter Apel onder valt en dus dagelijks te maken hebben met een overvol aanmeldcentrum, dat zijn weerslag heeft, allereerst op de berooide asielzoekers die daar aankloppen en natuurlijk ook op de bewoners van het ooit zo rustige dorp Ter Apel.

Je zou maar gemeenteraadslid in Midden Delfland zijn en voor de komst van een asielzoekerscentrum in Den Hoorn. De verwensingen en doodsbedreigingen stromen je e-mailbox binnen. En uit het hele land verzamelen zich in zwarte *hoodies* geklede meestal jonge mannen rond het gemeentehuis als daar de beslissende gemeenteraadsvergadering zal plaats vinden.

In principe ben jij de baas, samen met je collega-gemeenteraadsliden. In principe is de gemeenteraad het hoogste bestuursorgaan in de gemeente. In principe is er een ordentelijke procedure gevolgd voor de opvang van asielzoekers en is de meerderheid van de bevolking zelf voor de komst van deze ontheemde mensen op de vlucht, maar ja – durf jij ook nog voor te stemmen, als je niet weet hoe de joelende menigte buiten zal reageren?

De baas zijn – dat is toch wat ingewikkelder dan het op het eerste gezicht lijkt. Zelfs de president van Amerika moet concessies doen als het volk begint te morren vanwege de stijgende benzineprijzen en kelderende beurskoersen.

Bij moeilijke beslissingen schuif je de problemen liever voor je uit, of nog beter, je probeert de verantwoordelijkheid bij iemand anders te leggen.

Dat is precies wat Pontius Pilatus doet in het verhaal van de veroordeling van Jezus.

Hij is de hoogste baas in Judea. Hij is door de keizer hoogst persoonlijk aangesteld als het allerhoogste gezag in deze Romeinse provincie. Hij vertegenwoordigt keizer Tiberius die ver weg Rome zit. Er kan geen enkele doodstraf worden uitgesproken zonder zijn goedkeuring. Hij is de baas. Allemaal waar.

Maar ja, de kwestie Jezus is een ingewikkelde. Daar brandt hij zijn vingers liever niet aan. Hij is dan ook blij als hij hoort dat Jezus uit Galilea komt. Want Galilea is een andere provincie. Met een andere machthebber: Herodes Antipas – de zoon van Herodes de Grote, de Herodes die de baas was over héél Israël en omgeving tijdens de geboorte van Jezus. Maar helaas - Pilatus heeft geen geluk. Herodes Antipas trapt er niet in. Ook hij wil zijn handen niet branden aan deze zaak. Herodes stuurt Jezus weer terug naar Pilatus. Deze zaak speelt toch zeker in Jeruzalem? Nou mijn beste Pontius, dan is het jouw zaak – succes ermee.

Pilatus zit er maar mooi mee. Hij laat de hogepriesters en de leiders van volk – degenen die Jezus bij hem hebben gebracht, omdat ze hem willen laten terechtstellen – hij laat hen bij zich komen om de zaak te bespreken. Pilatus zelf is er eigenlijk al uit, hij zegt tegen de joodse leiders: “Ik heb Hem aan geen van de zaken schuldig heb bevonden. En Herodes evenmin. Hij heeft niets gedaan waarop de doodstraf staat. Dus zal ik Hem vrijlaten.”

Wat is het probleem dan verder, vraag je je af. Hiermee is de zaak afgedaan. De hoogste baas, die in de Romeinse tijd ook de hoogste rechter was, heeft besloten. Punt. Jezus is onschuldig en wordt vrijgelaten.

Maar zo eenvoudig is het toch niet voor deze baas...

Bovendien voegt Pilatus er nog een bijzin toe aan zijn uitspraak: “...nadat ik Hem heb laten geselen.” En daarmee geeft hij meteen zijn zwakte aan. Blijkbaar willen deze joodse leiders dat deze zonderlinge wat wereldvreemde man, Jezus van Nazaret ergens voor gestraft wordt, nou voorruit, ik ben ook de beroerdste niet, ik zal hem dan maar laten geselen.

Jezus is zojuist onschuldig verklaard, maar zal hoe dan ook gezeseld worden. Waarom? Blijkbaar een poging om de menigte de zich inmiddels buiten verzameld heeft te kalmeren.

Die bijzin tekent de zwakte van de sterkste baas van Judea. Uiteindelijk ben je toch afhankelijk van de gunst van het volk. Zelfs de hoogste macht kan niet alles maken – laten we hopen dat dat deze dagen ook voor het Iraanse volk geldt – Ergens moet je de massa te vriend houden, of op zijn minst onder controle. De Romeinen deden dat met brood en spelen, of zoals deze keer: met het laten geselen van een onschuldig mens.

Maar deze toegeving verzwakt de positie van Pilatus juist. Hij houdt zijn rug niet recht. En dan is de geest uit de fles. De verzamelde menigte ruikt haar kans. Er is blijkbaar onderhandelingsruimte bij deze machthebber. Het is bijna zielig hoe Pilatus tot drie keer toe wanhopig roept: “Wat heeft die man dan misdaan? Ik heb niets gevonden waarvoor Hij de doodstraf verdient!”

Tevergeefs. Zoals zo vaak krijgen de grootste schreeuwers hun zin. Jezus is door de hoogste rechter vrijgesproken, maar omwille van de rust in het land. Omwille van politiek opportunisme wordt hij overgeleverd aan de willekeur van de schreeuwende menige en de hogepriesters en de leiders van het volk.

Hun geschreeuw gaf de doorslag....

Dit gedeelte uit het lijdensevangelie is exemplarisch voor de weg die Jezus aflegt door Jeruzalem. Van de intocht in Jeruzalem tot aan het kruis.

Het is exemplarisch voor het 'Heden hosanna en morgen kruisigt hem'.

Jezus is hier een willoos slachtoffer, zo lijkt het. Hij zegt in dit hele verhaal maar drie woorden: "U zegt het" In het Grieks zijn het zelfs maar twee woorden: *jij zegt*. Verder zwijgt hij, maar toch legt Jezus hier onze ziel bloot. Zoals hij de hele lijdensgeschiedenis zal doen.

Want de houding van Jezus en het opportunisme van Pilatus stelt ons twee fundamentele vragen: Hoe standvastig zijn wij zelf eigenlijk als we moeten kiezen tussen goed en kwaad? Weten we wel wat goed is en wat kwaad? Dat is toch ingewikkeld en genuanceerd? Is het niet ook vaak grijs? Maar ook als we best wel weten dat we de waarheid geweld aan doen, dat het onrechtvaardig is wat we beslissen, maar voor de lieve vrede, of om ons eigen bestwil of uit eigen opportunisme toch maar kiezen voor de weg van de minste weerstand.

We doen er allemaal aan mee - aan de politieke spelletjes. In het groot of in het klein. In dit verhaal komt het aan het licht. Hier staat ons menszijn op het spel. Hier gaat het er om aan welke kant je staat. Hier wordt zichtbaar hoe veilig en makkelijk het is om te zeggen: doe maar wat jullie goeddunkt. Wat kan mij het eigenlijk ook schelen, zoeken jullie het zelf maar uit. En bezegelen we het lot van een onschuldige en wassen we onze handen in onschuld, terwijl je zelf ook verantwoordelijkheid draagt, of in het geval van Pilatus zelfs de hoofdverantwoordelijke bent....

Het is eng om je stem te verheffen als je onrecht ziet gebeuren.

Het is eng om als enige een tegengeluid te laten horen.

En toch, toch gebeurt het gelukkig óók dat je boos wordt als er iemand onrechtvaardigheid behandeld wordt en je dan opeens, ondoordacht misschien je stem verheft. "Hé waar ben jij mee bezig?" En gelukkig zijn er ook altijd mensen op het wereldtoneel die ook dat durven. Die een ander geluid laten horen. Tegen alle grootspraak en politieke correctheid in.

In zijn zwijgen legt Jezus nog iets anders bloot vandaag. We worden ook nog met iets anders in ons zelf geconfronteerd door dit verhaal. Jezus stelt ons ook een vraag: In hoeverre zitten wij vast in onze eigen overtuigingen? De hogepriesters en de leiders van het volk zijn overtuigd van Jezus' schuld en willen Hem koste wat kost wegruimen. Zij horen niet wat Pilatus en Herodes zeggen, terwijl dat toch niet de minste stemmen zijn. Deze joodse leiders blijven overtuigd van hun eigen gelijk. Zijn wij in ons eigen leven niet ook geregeld zó overtuigd van onze eigen waarheid dat geldige tegenargumenten niet mogen baten? Dat we ze niet eens willen horen? Zijn wij soms ook niet blind voor een andere waarheid en graven we ons in in ons eigen gelijk? Dit verhaal zegt ons aan dat we er goed aan doen te luisteren naar anderen en hun mening serieus nemen. Dat we leren en durven een open houding aan te nemen ten opzichte van anderen. Zelfs - of misschien moet ik wel zeggen juist - als die meningen en die mensen mijlenver van ons af staan.

Nog voor Jezus gekruisigd is legt zijn levensweg onze zwakheden bloot.

Nog voor het verhaal tot een climax komt worden we met de neus op de feiten gedrukt.

En opgeroepen: durf het aan onrecht te benoemen. Ook als je in de minderheid bent. En tegelijkertijd: blijf ook kritisch naar jezelf kijken en ga op zelfonderzoek uit. Waarom vind ik dit? Waarom zeg ik dit? Is het omdat die ander, of de wereld er beter van wordt, of doe ik het toch vooral uit eigen belang?

Confronterende vragen.

Een confronterend verhaal.

Het is bijna Pasen

Amen

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Lied: 'Jezus, leven van ons leven' (lied 575: 1, 4 en 6)
- Gebeden
- Collecte

GAAN

- Slotlied: 'Alles wat over ons geschreven is' (Lied 556: 1, 4 en 5)
- Zegen beantwoord met driemaal "amen"